

DVOJÍ POHLED NA ČESKÉ VÁLEČNÉ LETCE

Zkreslování informací o válečných hrdinech v tisku

ANOTACE:

Žáci se prostřednictvím aktivity seznámí s tím, jaký osud potkal válečné letce z druhé světové války v období komunismu. Pomocí dobového tisku se zamyslí nad účely a dopady propagandy.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

ZV a GV: OSV, VMEGS, VDO (ZV)

OV: OVDS

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

ZV a GV: k učení, k řešení problémů, občanské

OV: k učení, k řešení problémů, občanské kompetence a kulturní povědomí

DOPORUČENÝ VĚK: 14+

CÍLE:

Žáci:

- konfrontují získané znalosti se zkreslenými informacemi z dobového tisku;
- si uvědomují účely a dopady propagandy;
- mají informace o válečných letcích, které přinášel tisk z období těsně po druhé světové válce a v 50. letech minulého století.

DĚLKA: 20 min.

POMŮCKY:

- **MATERIÁL 1** – kopie článku o čs. válečných letcích po konci druhé světové války
- **MATERIÁL 2** – kopie článků o čs. válečných letcích po únoru 1948
- psací potřeby
- list papíru pro každého žáka

POSTUP:

1. Po projekci filmu rozdělíme žáky na dvě skupiny. Zadáme jim shodné instrukce, ale každá polovina dostane rozdílné texty. Jedné polovině rozdáme **MATERIÁL 1** (článek o čs. válečných letcích z doby těsně po konci druhé světové války) a druhé polovině **MATERIÁL 2** (článek o letcích pocházející z doby po únoru 1948). Rozdílnost v textu však záměrně neprozradíme.
2. Nyní si každý samostatně přečte svůj text a krátce (několika slovy) písemně odpoví na následující otázky:
O kom se v článku píše? Proč se o nich píše? Co si o těchto lidech myslíš?

3. Poté čteme odpovědi střídavě z jedné a druhé skupiny. Nekomentujeme je. Vyzveme žáky, zda k tomu, co slyšeli, chtějí něco poznamenat, a dáme jim k tomu prostor. Jakmile se všichni vyjádří, ptáme se, zda byla řeč o stejných lidech, a pokud ano, jak je to možné. Teprve až žáci vyjádří své myšlenky, přečteme nahlas oba dva novinové příspěvky a rozvedeme diskusi.

REFLEXE:

S žáky diskutujeme o tom, jak je možné, že se pro veřejnost stali z hrdinů ze dne na den zrádci. Znovu se podíváme na texty článků a společně podtrhneme, v jakých informacích se liší a zda se v něčem shodují, jaké informace jsou zkreslené apod.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Tuto aktivitu jsem realizovala v pořadí jako druhou po aktivitě Jaký je hrdina. Rozdala jsem novinové výstřižky tak, aby se v lavici nepotkaly stejné články. Žáci se často ptali, z jaké doby je text, někteří velmi brzy pochopili, o co jde. Při realizaci aktivity padali silná slova a často údiv, jak se vše mohlo tak změnit. Na samý závěr jsme mluvili obecně o strachu, atmosféře doby a moci médií.

Zejména u mladších žáků je velmi důležité, aby učitel žáky tématem dobře provedl. Obdobně jsem postupovala i ve druhém ročníku gymnázia, žáci jsou rychlejší, manipulaci tiskem prohlédnou rychleji, ale práce se nijak významně nelišila. Zpravidla i otázky jsou stejné.

Lenka Dostálová, Gymnázium Sokolov a Krajské vzdělávací centrum

Čs. letci z Anglie doma

Dne 13. srpna 1945 přiletěly neočekávaně v 16.25 hod. naše stíhací svazy z Anglie do Prahy.

V pondělí po 16. hod. přistalo na ruzyňském letišti celkem 54 stíhaček typu Spitfire, pod velením generálního inspektora čs. letectva v Anglii divisičního generála Janouška. S našimi letci přiletěl též čs. letecký ataše v Londýně pluk. Kalla, a britští spojovací důstojníci.

Náčelník gen. štábu divisiční generál Boček-letce uvítal stručným projevem, ve kterém pravil: Konečně jsme se dočkali této krásné chvíle, že vás, naše letce ze západu můžeme uvítat v naší opět svobodné vlasti.

Dále vzpomněl trpké cesty, již se naši letci dostávali do Velké Británie, kde konečně získali pevné základny pro své touhy bojovat proti nepříteli.

Náčelník hlavního štábu vylíčil také rychlý technický výevik našich letců, slavné bitvy o Anglii a zdůraznil, že podíl našich letců na těchto bitvách byl jeden z největších.

Po boku svých britských kamarádů letců byli a drželi německé větelce. Vždyť schopnosti našich

letců byly tak vysoce oceněny právě našimi spojenci. Důkazem toho je, že mnohým z našich letců byla svěřena i velitelská místa v britských leteckých jednotkách. Bohužel více než 500 našich letců se nedočkalo dnešního slavného okamžiku a zaplatilo svými životy nezbytnou cenu vítězství. Vzpomínka na tyto hrdiny zůstane vždy živá. V závěru generál Boček poděkoval letcům za vše, co vykonali, uvítal je do vlasti k nové letecké budovatelské práci. Nato přečetl pozdrav předsedy vlády na přivítanou našim letcům, ve kterém se praví: Bratři letci, slavní bojovníci! Je mi velkým zadostiučiněním, že vás mohu dnes jménem vlády uvítat ve vaší domovině. Od prvních dnů, kdy vaše vlast byla osvobozena, vláda učinila vše, aby váš návrat domů byl urychlen. Jako jedni z prvních otevřeli jste cestu k našemu osvobození. Boj v Evropě je nyní u konce, ale válka zanechala všude těžké stopy. Budete nyní v nově tvořené armádě společně se svými kamarády ze Sovětského svazu pracovat tak, abyste co nejlépe mohli zajistit výstavbu našeho nového demokratického státu. Buďte nám všem upřímně věrní. Čest památce vašich padlých hrdinných kamarádů.

OHLAS DNE

K 6. výročí bitvy o Anglii...

Je tomu 6 let, co německá Luftwaffe zpychlá rychlým vítězstvím v Polsku, v severní Evropě i ve Francii pokusila se zlomit morálku anglického lidu vražednými nálety na otevřená anglická města Londýn, Canterbury atd. a donutit tak Anglii ke kapitulaci. Celý pokrokový svět hleděl tenkrát s hrůzou — smíšenou s obavami — k anglickému lidu, který v této zkoušce hrdinsky obstál na své osamocené výspě. Svět vzpomíná dnes hrdinů anglického letectva — a my Čechoslováci i našich orlů — Československých letců RAF, kteří stáli v prvých řadách obrany Anglie a v té chvíli i světa.

Vzpomínáme všech těchto civilních i vojenských hrdinů Velké Británie s přáním, aby společně prolitá krev v boji proti fašistickým útočnickům a vrahům nyní nebyla zapomenuta, ale aby se zúrodnila společným postupem spojenců k vybudování spravedlivého a zajištěného míru, který zmučené národy tolik potřebují.

Zdroje:

Článek Čs. letci z Anglie doma, Rudé právo, 14. srpna 1945, strana 2

Článek K 6. výročí bitvy o Anglii..., Rudé právo, 15. září 1946, strana 2

Generál K. Janoušek odsouzen na 18 let do žaláře

K útěku za hranice mu pomáhal cizí diplomat

Úředně se oznamuje: Ve dnech 14. až 17. t. m. bylo před senátem vrchního vojenského soudu v Praze hlavní přelíčení s bývalým div. gen. Karlem Janouškem, který byl obžalován z vážných protistátních činů a zejména z přípravy úkladů o republiku, vojenské zraady a zběhnutí za hranice.

Při přelíčení vyšlo najevo, že gen. Janouškovi byly při jeho trestné činnosti nápomocny orgány špiónážní služby jisté velmoci, a nimiž gen. Janoušek udržoval již dávno intenzivní styky.

Když po únorových událostech začala osoby tohoto typu páliť půda pod nohama, hledal gen. Janoušek cesty, kterými by přelil za hranice a připojil se tam ke společnosti zrádců prchalovako-jakschovsko-Ingrovské.

Navštívil jistého cizího diplomata, který mu sdělil, že jméno gen. Janouška jeť zapsáno v listině zrádců a spiklenců, kterým bude poskytnuta při jejich útěku do Londýna všemožná pomoc. Tento seznam, jak v přelíčení vyšlo najevo, sestavoval zrádce Ingr a představiteli zpravodajské služ. by jistě velmoci.

Po návratu z návštěvy u diplomata našel generál Janoušek ve svém bytě plány k přechodu přes hranice. Jak bylo v průběhu vyšetřování zjištěno, byla hlavní organizátorkou těchto přechodů

spolupracovnice cizí špiónážní služby,

která již od válečných let byla pověřena výzvědnou činností mezi československými letci na západě a po válce byla za ní po-

slána do Prahy ve zdánlivě nevinném úředním poslání. Tato žena, jak bylo prokázáno výpovědmi více západních leteckých důstojníků, zejména pluk. Chrásta, pplk. Hanuše, mjr. Brykse, škpt. Čapky, škpt. Černého, kpt. Špačka a jiných, ponoukala v únorových dnech anglické manželky čs. letců k odjezdu do Anglie a odesílala pak i jejich manželky po tajné cestě přes hranice, při čemž jim byla nápomocna žena záložního letce Sylvia Florence Janeková v Kynšperku u Chebu, která byla rovněž ve službách cizí špiónáže.

Bezpečnostní orgány odhally celou tu tajnou organizaci a generálu Janouškovi v útěku těsně před hranicemi zabránily.

V jednání div. gen. Karla Janouška shledal vrchní vojenský soud skutkovou podstatu zločinu deserce, pokus o zločin vojenské zraady a pokus o zločin úkladů o republiku. Za tyto činy ho odsoudil k trestu smrti provazem.

Jen vzhledem k tomu, že se mu nepodařilo čin dokonat, změnil mu soud trest smrti v těžký zosterený žalář v trvání 18 let. Kromě toho soud obžalovaného degradoval na vojina, vyslovil ztrátu všech jeho vyznamenání

a čestných práv občanských na dobu 10 let.

Vrchní prokurátor i obžalovaný se do rozsudku odvolal.

Cs. pavillon na mezinárodní

Problémy lesního dělnictva se budou řešit

V ministerstvu zemědělství byla na základě kritického článku Rudého práva, uveřejněného ve včerejším čísle, zahájena jednání o opatřeních, která mají odstranit nedostatečné zásobování lesního dělnictva v pohraničních horských oblastech.

O výsledku těchto jednání bude Rudé právo naší veřejnost včas informovat.

Spravedlivý trest velezrádcům

čt - Praha 10. února

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu v Praze projednal ve středu vojenský senát státního soudu znovu proces s bývalým divisním generálem Karlem Janouškem a společníky, kteří se pokusili o nezákonný přechod přes hranice, aby navázali spojení s hrstkou zrádcovských emigrantů a s výzvědnými orgány cizí moci. Podrobným prozkoumáním usvědčujícího materiálu zjistil soud, že se obžalovaní pokusili osnovat úklady o republiku, dopustili se zločinu vojenské zraady a zběhnutí. Vojenský senát vynesl ve večerních hodinách rozsudek, jímž odsoudil generála Janouška na 19 let těžkého žaláře, plk. Chrásta na 15 let těžkého žaláře, mjr. Brykse, škpt. Čapka a kpt. Špačka k 10 letům těžkého žaláře. Škpt. Černý, který o trestné činnosti obviněných věděl a přesto nečinil povinné hlášení bezpečnostním orgánům, byl potrestán třemi lety těžkého žaláře.

Zdroje:

Článek Generál K. Janoušek odsouzen na 18 let do žaláře, Rudé právo, 19. června 1948, strana 2

Článek Spravedlivý trest velezrádcům, Lidové noviny, 11. února 1949, strana 3